

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav pro dějiny umění

Praha 2012

Iva Mladičová, Jan Kotík 1916 – 2002 – monografie

Oponentský posudek dizertační práce

Předkládaná dizertační práce je zaměřena na neopomenutelnou postavu českého umění 20. století. Dílo Jana Kotíka vznikalo v neobvykle dlouhém časovém rozpětí od konce třicátých let až do počátku nového tisíciletí, umělec patřil ke Skupině 42, podílel se na formování poválečného českého designu, proboujel cestu abstraktnímu umění, velmi záhy vstoupil do kontaktu se zahraničím, resp. se západní poválečnou kulturou, a posléze si budoval nové pozice na současné výtvarné scéně po odchodu do emigrace. K tomu byl neobyčejně plodným autorem. Rodinný původ mu na jedné straně usnadňoval, ale na druhé straně jistě i komplikoval hledání vlastní cesty, po celý život hledal výtvarné řešení rozporu mezi racionálním intelektem a intuicí. Byl navíc i literárně činný, a rovněž o jeho práci bylo mnoho napsáno. Jeho dílo je rozptýleno v řadě veřejných i soukromých sbírek doma i v zahraničí a je tedy skoro nadlidským výkonem udělat si o něm skutečně všestrannou představu.

Iva Mladičová proto musela zvládnout mimořádný objem informací a vstřebat celou šíři výtvarného i literárního Kotíkova odkazu. Přistoupila k tématu s velkou zodpovědností. Zpracovává detailně všechny tvůrčí periody umělcova díla, velmi podrobně se věnuje mnoha konkrétním obrazům a cyklům. Zároveň je součástí publikace, která je předkládána jako dizertace, velmi rozsáhlý a důkladně zpracovaný katalog Kotíkova díla včetně malých reprodukcí, který má ambici být „ever katalogem“ a zahrnout všechny dostupné anebo publikované Kotíkovy práce. Také tato práce je nepochybně velice záslužná a poslouží v budoucnu každému, kdo se bude Kotíkem anebo poválečným českým uměním zabývat. U autora typu Kotíka ale je nutno stále počítat s novými položkami, jak ukazuje hned katalog sbírky koláží Pražské plynárenské (vydala Gallery 2010), který obsahuje dvě další bílé koláže datované 1963 a 1964.

Mladičové text je napsán s velkou rozvahou, s výbornou znalostí díla a rovněž s výbornou znalostí dostupné literatury vztahující se ke Kotíkovi. Drobné stylistické problémy (typu „...celkem výstižně“, „...celkem uměřený“, „...poměrně složitá kompozice“ atp.) jsou spíše výjimkou, ale opakují se. K drobným poznámkám patří kupř. i drobná nepřesnost ve výčtu českých autorů, kteří se v šedesátých letech věnovali koláži (s. 122) – v knize zmíněný Jiří

Balcar se koláží, pokud vím, vůbec nevěnoval, naopak autorka neuvádí Libora Fáru, pro něhož koláž patřila k důležitým výtvarným postupům. Podobné upřesnění se týká zmínky o kvazivědeckém Kotíkově postupu (kótování, s. 126) – to kupř. používal už od roku 1964 právě i Jiří Balcar.

Vedle těchto drobností však v koncepci textu vidím spíše dva problémy, které mají poněkud širší platnost. Mladičová mnohokrát interpretuje Kotíkova díla, a zde se domnívám, že by patrně bylo na místě postupovat trochu střízlivěji. Dospívá totiž někdy k tvrzením, která mají přes veškerou snahu po objektivitě povahu relativně subjektivního hodnocení a mohly by být nahrazeny i interpretacemi odlišnými. Pro ilustraci zmiňuji kupříkladu dle mého soudu nadnesenou interpretaci *Černého obrazu* (str. 106).

Druhý problém se týká absence některých témat, která souvisejí s širším kontextuálním zařazením Kotíkovy tvorby. Na mnoha místech samozřejmě autorka o tomto kontextu zajímavě uvažuje, zůstávají ale některé otázky, které neřeší. Dle mého soudu zajímavé a potřebné by bylo kupř. konfrontovat Kotíkův obraz *Počítadlo – zpěvník s Numbers in Color* (1958-59) a dalšími písmovými a číslicovými oleji Jaspera Johnse z konce padesátých let, v souvislosti s problematikou rastru postrádám poukaz na studii Grids Rosalind Kraussové. Postrádám rovněž propracovanější informaci o Restanyho hodnocení Kotíka, kupř. v souvislosti s jeho článkem Pařížská sezóna pro Výtvarnou práci v roce 1966. Rovněž atypické formáty by si zasloužily hlubší kontextuální úvahu, a v souvislosti s berlínskými pracemi z Lützow Strasse by mne zajímal jejich eventuelní vztah ke Kolíbalovým instalacím ze sedmdesátých let, neboť oba autoři vstupovali ve stejném desetiletí do dialogu s prostorem na bázi principů arte povera. Domnívám se, že propracování širšího kontextu a ještě silnější zařazení Kotíka do mezinárodních souvislostí by prospělo nejen práci, ale především by umožnilo lépe si uvědomit umělcovu pozici v západním poválečném umění. Vcelku mám dojem, že Iva Mladičová až příliš skromně představila názorové spektrum pohledů na Jana Kotíka, že ale možná mohla trochu otevřeněji a razantněji dílo hodnotit z vlastního a dnešního úhlu pohledu.

Přes uvedené námitky musím konstatovat, že jde o práci úctyhodného rozměru a zásadního významu, a doporučuji ji k obhajobě.

Doc. PhDr. Marie Klimešová Ph.D.

12. října 2012